

Nikolajus Michailovas (Nikolai Mikhailov, 1967.06.11 Maskva – 2010.05.25 Udine). 1989 m. baigė Maskvos universiteto klasikinės filologijos specialybę. Prof. Vladimiro Toporovo mokinys. Nuo 1999 m. gyveno Italijoje. Nuo 1992 m. Pisos universitete dėstė rusų kalbą ir slavų mitologiją. 1994–1996 m. dėstė ir Trento universitete. 1998 m. Leideno universitete (Nyderlandai) apgynė daktaro disertaciją „Ankstyvieji slovėnų kalbos paminklai“. Nuo 1998 m. Udinės universiteto profesorius. 1995 m. su Pietro Umberto Dini'u įkūrė ir iki 2004 m. padėjo leisti baltistikos žurnalą *Res Balticae*. 1998 m. su Monika Krojej ir kitais įkūrė ir leido žurnalą *Studia mythologica Slavica*. Domėjosi baltų ir slavų mitologija, paskelbė publikacijų.

Nikolajus Michailovas 1979 m. dalyvavo ekspedicijoje lietuviškoje saloje Pelesoje (Baltarusija), 1985–1990 m. Vilniaus universiteto kraštotyrininkų ramuvos ekspedicijose (Mielagėnų, Ylakių, Sintautų, Papilio ir Gražiškių). Gerai mokėjo lietuvių kalbą, 1988 m. Maskvoje prie Lietuvos pasiuntinybės suorganizavo lietuvių kalbos kursus ir juose iki 1990 m. dėstė.

Lietuvoje dažnai lankėsi, turėjo gausybę bičiulių. Lietuvą laikė dvasios tėvyne.

*Rašau tai iš Italijos visiems Jums, mano mieli lietuviai (aš irgi jaučiuosi bent pusiau lietuviu po visų tų „Ramuvos“ ekspedicijų, kuriose dalyvavau), kad pagerbtute didelį mokslininką ir kuklų žmogų, kuris tikrai daug padarė „jūsų ir mūsų laisvei“ (apie mokytoją Vladimirą Toporovą – knygoje *Vladimir Toporov. Baltų mitologijos ir ritualo tyrimai*, 2000, p. 359).*

Kai kurios Nikolajaus Michailovo publikacijos

Das „gemischte“ slawisch-baltische Pantheon von Christian Knauthe. *Res Balticae* 1, 1995, p. 115–139.
Baltico-slovenica. Alcuni paralleli mitologici. *Res Balticae* 2, 1996, p. 151–178.
Materiali preliminari per una bibliografia della Mitologia baltica, a cura di P. U. Dini, N. Mikhailov. *Res Balticae* 3, 1997, p. 165–213.
Vieno šaltinio lingvistinės-mitologinės reabilitacijos klausimu. Jono Lasickio „De Diis Samagitarum“. *Naujasis židinys–Aidai* 11–12, 1997, p. 449–454.
Materiali preliminari per una bibliografia della Mitologia baltica II, compilata di P. U. Dini, N. Mikhailov. *Res Balticae* 7, 2001, p. 101–116.
Slaviškoji baltų kalbų kilmė ir vienas baltų-slavų mitologijos fragmentas M. J. Thunmann'o veikale Untersuchungen über die alte Geschichte einiger nordischen Völker. *Slavistica Vilnensis* [Kalbotyra] 52(2), 2003, p. 77–83.

Mitologia slava. Studi sulla mitologia dei popoli slavi. Antologia. Prefazione e cura. di N. Mikhailov. Pisa: ECIG, 1993.

Mitologia Baltica. Studi sulla mitologia dei popoli baltici. Antologia. A cura di Pietro U. Dini, Nikolai Mikhailov, Pisa: ECIG, 1995.

Baltische und slawische Mythologie. Augewählte Artikel, Madrid: ACTAS, 1998.

Frühslowenische Sprachdenkmäler. Die handschriftliche Periode der slowenischen Sprache (XIV. Jh. bis 1550), Amsterdam – Atlanta, 1998.

Vladimir Toporov. Baltų mitologijos ir ritualo tyrimai. Sudarė Nikolai Mikhailov, Vilnius: Aidai, 2000.

Mythologia slovenica: poskus rekonstrukcije slovenskega poganskega izročila, Trieste: Mladika, 2002.

Marija Zavjalova. Nikolajui Michailovui – mokytojui ir draugui

... Prieš dvidešimt metų Nikolajus, tuomet dar Maskvos valstybinio universiteto Filologijos fakulteto 22 metų studentas, per lietuvių kalbos užsiėmimus, kuriuos jis vedė Lietuvos atstovybėje, aiškino mums, savo mokiniams, skirtumą tarp žodžių *gyvybė* ir *gyvenimas* reikšmių, kurio nėra rusų kalboje:

gyvybė

yra tai, ką mums davė Dievas, o

gyvenimas

– tai, ką su ja didele dalimi padarė pats žmogus. Dievas davė Nikolajui unikalių gabumų bei talentų, skvarbų ir gilų protą, gerą širdį ir švelnų būdą. Per savo trumpą, bet ryškų gyvenimą jis sugebėjo šiuos talentus puikiai realizuoti: Leidene apgynė disertaciją, parašė 5 monografijas ir per 150 straipsnių, nuostabiai dėstė... [...]

Viena iš unikalių Nikolajaus savybių (matyt, būdingų nedaugeliui tikrų rusų inteligentų) buvo sugebėjimas būti (ir jaustis) Pasaulio piliečiu. Pritrenkiantis talentas kalboms, įgimtas taktas, dėmesys ir domesys kitoms kultūroms leido jam įvairiose šalyse jaustis savu ir visur rasti daugybę mylinčių bei ištikimų draugų. Ir jis dosniai visiems jiems dalijo savo meilę. Jis mylėjo Lietuvą, kurios kalbai, kultūrai, tautosakai paskyrė didžiąją savo mokslo darbų dalį; mylėjo Slovėniją, kurioje daug dėstė, kurioje perskaitė paskutinį savo paskaitų kursą ir apie kurios mitologiją pastaruoju laiku rašė knygą, taip ir likusią nebaigtą; mylėjo Olandiją, kurioje apgynė disertaciją, ir, žinoma, Italiją, kurioje pragyveno didžiąją dalį savo gyvenimo. Galimas daiktas, kažin kaip savaip, giliai ir skaudžiai, jis mylėjo ir Rusiją, tačiau tėvynę, kaip ir pačius artimiausius sau žmones, mes visuomet mylime daug reikliau bei savanaudiškiau... [...]

Galbūt kažkur Būties Knygoje liko įrėžtas ir jo *gyvenimas*, per trumpą jo *gyvybei* Dievo skirtą laiką išpildęs Dievo jam lemtą dalį. Užtat prie mano Mokytojo duoto apibrėžimo galima būtų pridurti:

gyvyb
yra

ė
tai, kas trumpa ir efemeriška, o
gyvenimas
– tai, kas išlieka amžinai.

([Liaudies kultūra](#) , 2010, Nr. 3 , p. 76–77)

Algirdas Sabaliauskas. Nikolajų Michailovą išlydint

... Intensyviai mokytis lietuvių kalbos Nikolajus pradėjo jau studijuodamas universitete. Čia jam padėdavo mokslo draugas Darius Alekna. O tikrais „lituanistikos universitetais“ jam tapo Venanto Mačiekaus vadovaujamos kraštotyrininkų ramuvos kompleksinės ekspedicijos. Į jas Nikolajus pateko taip pat Vladimiro Toporovo rūpesčiu. 1985 m. Nikolajus kartu su Kazimieru Eigminu jau rinko vietovardžius Mielagėnų apylinkėse. Vėliau juodu dešimtį metų susirašinėjo lotyniškai. Jau tada jis laisvai kalbėjo lietuviškai. [...]

Nikolajaus namai Maskvoje tokiems aistringiems ramuvos keliautojams, kaip Kazimieras Eigminas, tapo tartum tarpine stotimi jų tolimosioms kelionėms. Iš čia jie patraukdavo kur nors į Uralą, Pamyrą, Kamčiatką ir kitas egzotiškiausias, sunkiai pasiekiamas Sovietų Sąjungos vietas. Tatjana Civjan prisimena: „Mūsų namai, kol Kolia studijavo universitete, buvo lyg koks pereinamasis kiemas, visą laiką gyvendavo lietuviai. Būdavo po penkis, septynis tekdavo ant grindų guldyti.“ [...]

([Tautosakos darbai](#) , XXXIX , p. 262–265)